

Plná verze článku / Full paper

FLOKOVÁ, L., HÜBELOVÁ, D., KOZUMPLÍKOVÁ, A. (2021). Index kvality životního prostředí pro stanovení environmentální spravedlnosti: případová studie Brno. In (Klímová, V., Žitek, V., eds.) *XXIV. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 547-555. ISBN 978-80-210-9896-1. DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-9896-2021-67.

Index kvality životního prostředí pro stanovení environmentální spravedlnosti: případová studie Brno

Ludmila Floková
Dana Hübelová
Alice Kozumplíková

- MENDELU
- Fakulta regionálního
rozvoje a mezinárodních
studií

Cíl studie:

- Vytvořit environmentální index, který bude v sobě kombinovat různé faktory, které se podílí na kvalitě životního prostředí v urbanizovaných oblastech.
 - Vyjádřit komplexnost kvality životního prostředí pomocí jednoduššího ukazatele pro potřeby rozhodovacích procesů.
 - Využití veřejně dostupných dat umožňující přenositelnost metody a srovnatelnost výsledků v prostoru a čase.
-
- Modelové území: městské části statutárního města Brna

Faktory ovlivňující kvalitu životního prostředí

Environmentální benefity:

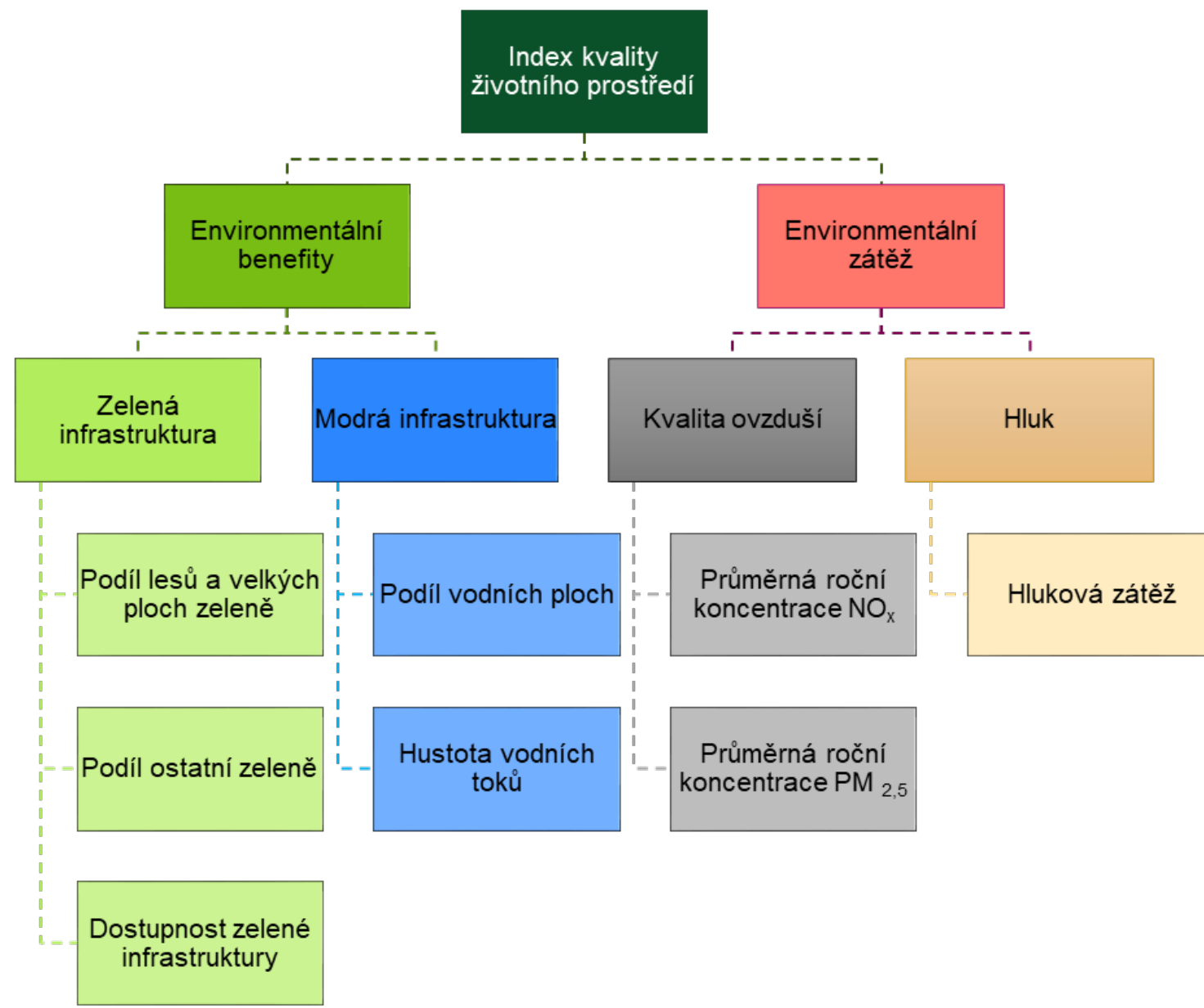
- mají schopnost zlepšovat kvalitu přilehlého prostředí a mají pozitivní dopad na kvalitu života a zdraví místních obyvatel
 - zelená infrastruktura
 - modrá infrastruktura
- } zelenomodrá infrastruktura

Environmentální zátěž:

- negativní dopady na kvalitu života a zdraví, snižují celkovou kvalitu životního prostředí
- znečištění toxickými látkami, prachem, hlukem

Data a metody:

- Metoda kompozitního indikátoru
- 8 dílčích ukazatelů reprezentující jednotlivé skupiny faktorů
- Zdroje dat:
 - Evropský monitorovací program Copernicus
 - Informační systém kvality ovzduší ČHMÚ
 - Magistrát města Brna
 - Hlukové mapy MZ ČR

Přehled ukazatelů pro konstrukci kompozitního indikátoru

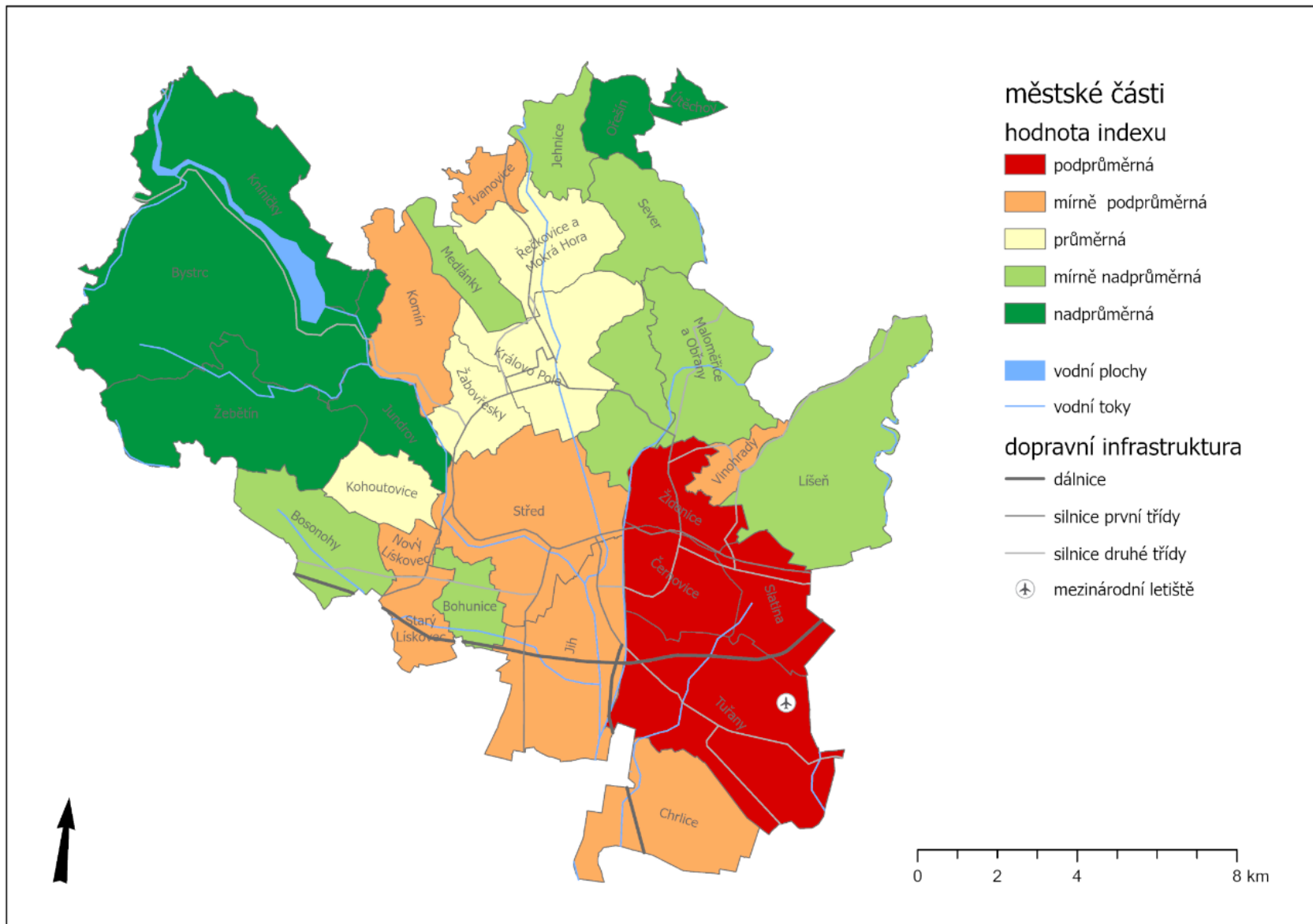
UKAZATEL	CHARAKTERISTIKA	JEDNOTKY	POVAHA DAT
Podíl lesů a velkých ploch zeleně	Podíl na celkové ploše městské části	% plochy	maximalizační
Podíl ostatní zeleně	Podíl na celkové ploše městské části	% plochy	maximalizační
Dostupnost zelené infrastruktury	Podíl adresních bodů mimo dosah do 10 minut od zeleně vůči všem adresním bodům dané městské části	podíl počtu	minimalizační
Podíl vodních ploch	Podíl na celkové ploše městské části	% plochy	maximalizační
Hustota vodních toků	Délka vodních toků na jednotku plochy	km/m ²	maximalizační
Průměrné roční koncentrace NO ₂	Průměrná roční koncentrace	µg/m ³	minimalizační
Průměrné roční koncentrace PM _{2,5}	Průměrná roční koncentrace	µg/m ³	minimalizační
Hluková zátěž	Hladiny hluku vážené dle podílu na celkové ploše	dB	minimalizační

Hodnoty indexu kvality životního prostředí pro jednotlivé městské části

MĚSTSKÁ ČÁST	INDEX
Kníničky	5,39
Jundrov	4,62
Žebětín	4,13
Útěchov	4,08
Ořešín	4,08
Bystřc	4,06
Bohunice	3,77
Sever	3,65
Líšeň	3,62
Jehnice	3,61
Bosonohy	3,59
Maloměřice a Obrány	3,57
Medlánky	3,55
Řečkovice a Mokrý Hora	3,29
Královo Pole	3,28

MĚSTSKÁ ČÁST	INDEX
Kohoutovice	3,16
Žabovřesky	3,05
Komín	2,88
Ivanovice	2,87
Jih	2,80
Chrlice	2,74
Starý Lískovec	2,67
Vinohrady	2,60
Střed	2,56
Nový Lískovec	2,55
Slatina	2,39
Židenice	2,15
Černovice	2,04
Tuřany	2,04
průměr	3,27

Prostorové rozložení hodnot indexu – MČ Brno

Závěry:

- Lze identifikovat **dvě odlišné části města** dle kvality životního prostředí.
- Na **sever od centra** města se koncentrují městské části, které vykazují **nadprůměrné**, případně průměrné hodnoty kvality životního prostředí.
- Naprostá většina městských částí **od středu města na jih** jsou oblasti s **podprůměrnou kvalitou životního prostředí**.
- Je patrný **vliv dopravy**, která se přirozeně koncentruje **kolem středu města**, ale výrazně dopadá zejména na městské části **na jihu města**, kde se nachází **dálniční tahy a letiště** a spolu s přidruženou infrastrukturou (skladovací haly, logistická centra) negativně ovlivňuje kvalitu životního prostředí.
- V oblastech se zvýšenou environmentální zátěží je **nutné sledovat podíl skupin obyvatelstva náchylnějších k environmentální nespravedlnosti** (nizkopříjmové skupiny obyvatel, obyvatelstvo s nižším vzděláním a dlouhodobě nezaměstnaní).

Děkuji za pozornost!

Ludmila Floková (ludmila.flokova@mendelu.cz)

Dana Hübelová (dana.hubelova@mendelu.cz)

Alice Kozumplíková (alice.kozumplikova@mendelu.cz)

- **MENDELU**
- **Fakulta regionálního**
- **rozvoje a mezinárodních**
- **studií**